

Globālā izglītība: attīstība, koncepts un piemērošana

GLOBĀLĀS IZGLĪTĪBAS
STRATĒĢISKĀS VADLĪNIJAS
2021.–2025. GADAM

RĪGA, 2022

Materiāla autors:

Latvijas Platforma attīstības sadarbībai (LAPAS)

Materiāla izstrādei izmantota brīvpieejas informācija.

Materiālu drīkst izmantot informatīvos un izglītojošos nolūkos darbam ar globālās izglītības tēmām.

Materiāls tapis ar Eiropas Padomes Ziemeļu-Dienvidu centra finansiālu atbalstu.

Materiālā izmantotas fotogrāfijas no LAPAS un LAPAS sadarbības partneru arhīviem.

Biedrība "Latvijas Platforma attīstības sadarbībai" (turpmāk – LAPAS) ir 2004. gadā dibināts nacionāla līmeņa nevalstisko organizāciju tīkls, kas apvieno 30 organizācijas un darbojas ilgtspējīgas un godīgas attīstības, attīstības sadarbības, globālās izglītības, kopienu noturības un humānās palīdzības jomā.

Vairāk informācijas www.lapas.lv

Pateicamies par atbalstu materiāla tapšanā Ingai Belousai, Inesei Vaivarei, Santai Krastiņai un Sandrai Rubenei.

Saturs

Izmantotie saīsinājumi	4
Kopsavilkums	6
1. Globālās izglītības vadliniju izstrāde un aktualitāte	8
2. Globālās izglītības konteksts	12
2.1. Globālās izglītības jomas attīstība Latvijā	13
2.2. Globālajā izglītībā iesaistītās puses	21
3. Globālās izglītības sasaiste ar globālajiem, ES un valsts plānošanas dokumentiem	24
4. Globālās izglītības koncepts	31
4.1. Globālās izglītības definīcijas	32
4.2. Globālās kompetences – stratēģiskā pieeja globālās izglītības īstenošanā	35
5. Globālās izglītības kompetenču īstenošana	39
5.1. Resursi globālo kompetenču piemērošanai	40
5.2. Pasākumi globālās izglītības kompetenču stiprināšanai	40
5.3. Politikas jomas attīstība	41

Izmantotie saīsinājumi

AGNA	Nacionālo pilsoniskās sabiedrības platformu un apvienību tīkls (angļu val. – <i>Affinity Group of National Associations</i>)
ANGEL	Starptautiskais globālās izglītības akadēmiskais tīklojums (angļu val. – <i>Academic Network on Global Education & Learning</i>)
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ĀM	Ārlietu ministrija
DEAR	Eiropas Komisijas Attīstības izglītības un izpratnes veicināšanas programmas (angļu val. – <i>Development Education and Awareness Raising</i>)
Dienaskārtība 2030	Dienaskārtība ilgtspējīgai attīstībai 2030
EP	Eiropas Padome
ES	Eiropas Savienība
GENE	Globālās izglītības tīkls Eiropā (angļu val. – <i>Global Education Network Europe</i>)
IAC	biedrība “Izglītības attīstības centrs”
IAM	Ilgtspējīgas attīstības mērķi
IIC	biedrība “Izglītības iniciatīvu centrs”
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
LAPAS	biedrība “Latvijas Platforma attīstības sadarbībai”
Latvija 2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
NAP2027	Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam
NVO	nevalstiska organizācija
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (angļu val. – <i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
PISA	OECD Starptautisko studentu novērtējuma programma (angļu val. – <i>Programme for International Student Assessment</i>)
PSO	pilsoniskās sabiedrības organizācija
Skola2030	projekts “Kompetenču pieeja mācību saturā”
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (angļu val. – <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
UNESCO LNK	UNESCO Latvijas Nacionālā komisija
Vadlinijas	Globālās izglītības vadlinijas 2021.–2025. gadam
VISC	Valsts izglītības satura centrs

Kopsavilkums

6

Mūsdienu globālie izaicinājumi skar ikvienu un ir savstarpēji saistīti, tāpēc to risināšanai ir nepieciešama koordinēta un sistemātiska sadarbība, līdzdarbojoties dažādām iesaistītajām pusēm. **Globālā izglītība ir nozīmīgs informēšanas, izpratnes veicināšanas, izglītības un attīstības jomas instruments**, jo veido padziļinātu izpratni par globāliem, nacionāliem, vietējiem procesiem un problēmjaudājumiem, to savstarpējo mijiedarbību un ilgtspēju, kā arī pilnveido globālās pilsoniskās kompetences un globālo pilsonisko līdzdalību.

Globālā izglītība ir būtiska gan formālajā izglītībā – visās izglītības pakāpēs (pirmsskolas, pamata, vidējā un augstākajā izglītībā) un izglītības veidos (vispārējā, profesionālajā un akadēmiskajā izglītībā), gan neformālajā izglītībā – ārpus formālās izglītības organizētām interesēm un pieprasījumam atbilstošā izglītojošā darbībā, gan sabiedrības izpratnes veicināšanā, gan interešu aizstāvībā, sadarbojoties ar īpašajām mērķgrupām – lēmumu pieņēmējiem, valsts pārvaldes darbiniekiem, mediju darbiniekiem un viedokļu veidotājiem, gan globālās izglītības partnerību veidošanā.

Globālās izglītības vadlinijas 2021.–2025. gadam (turpmāk – Vadlinijas) ir dokuments, kas nosaka globālās izglītības konceptuālo un kontekstuālo pamatu. Vadliniju mērķis ir veicināt globālās izglītības pieejas veiksmīgu integrāciju un izmantošanu formālajā, neformālajā izglītībā, sabiedrības izpratnes veicināšanā, interešu aizstāvībā un globālās izglītības partnerības darbībā.

Vadlinijas ir viens no dokumentiem tām ieinteresētajām pusēm, kas īsteno Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) Dienaskārtības ilgtspējīgai attīstībai 2030 (turpmāk – Dienaskārtība 2030) Ilgtspējīgas attīstības mērķus (turpmāk – IAM). Tas nosaka, ka globālās izglītības jomas tematiskās prioritātes ir visi 17 IAM. Kā prioritārs šo Vadliniju ieviešanā ir ceturtais IAM “Kvalitatīva izglītība” un 17. IAM “Sadarbība mērķu īstenošanai”.

Globālās izglītības jomu turpmāk plānots balstīt kompetenču pieejā, izmantojot caurviju pieeju un atbalsojot Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – IZM) un Valsts izglītības satura centra (turpmāk – VISC) projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (turpmāk – Skola2030) aktuālās perspektīvas izglītības kvalitātes uzlabošanā.

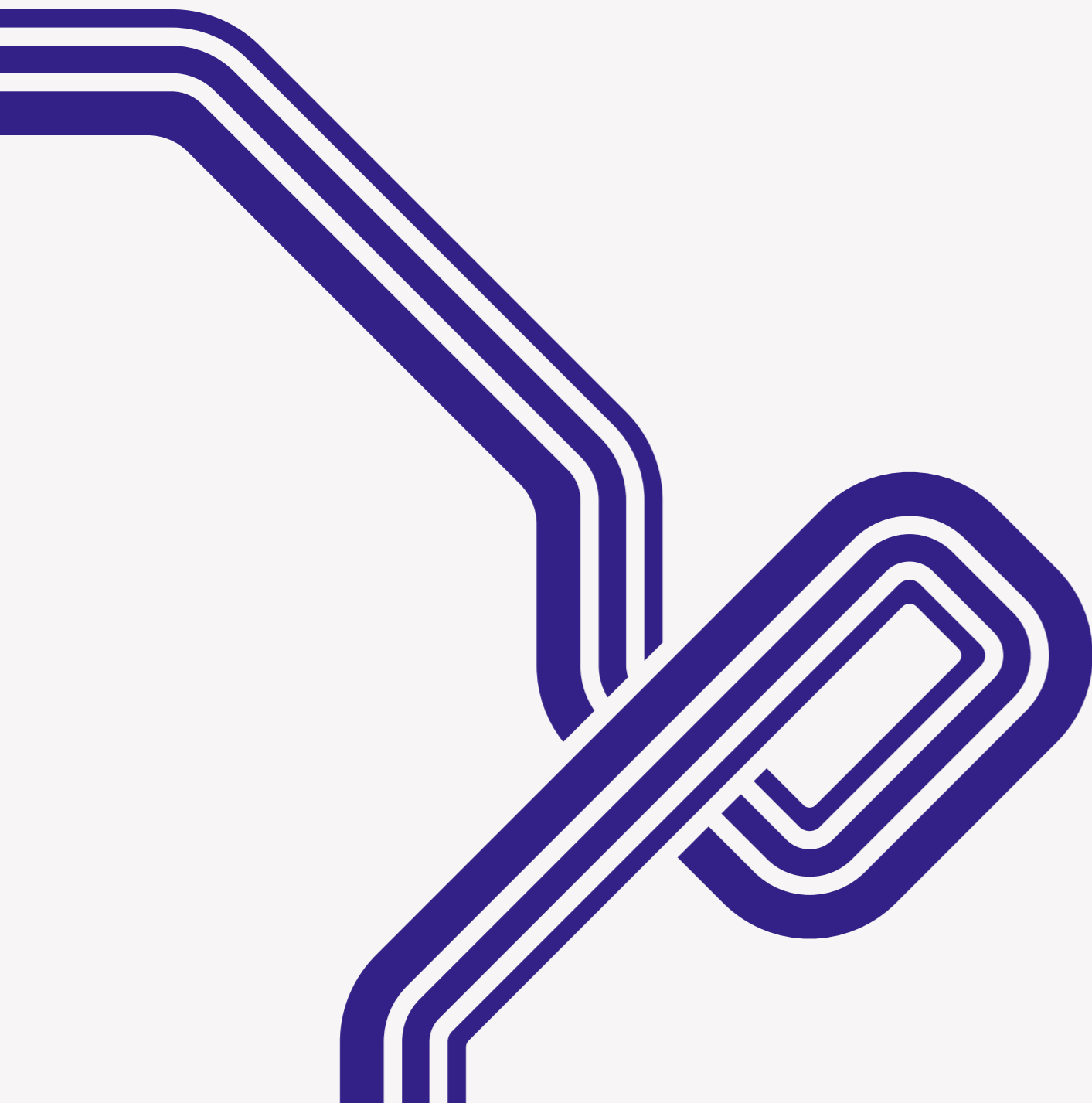
Vadlinijas nosaka, ka globālās izglītības stratēģiskā mērķa sasniegšanai Latvijā tuvāko gadu periodam tiek izvirzīti šādi rīcības virzieni:

- veicināt **globālās izglītības iekļaušanu formālajā izglītībā** visās grupas pārstāvētajās izglītības pakāpēs – pirmsskolas izglītībā, pamatzglītībā, vidējā izglītībā un augstākajā izglītībā, un visos grupas pārstāvētajos izglītības veidos – vispārējā, profesionālajā un akadēmiskajā izglītībā;
- veicināt **globālās izglītības iekļaušanu neformālajā izglītībā**, tas ir, ārpus formālās izglītības organizētām interesēm un pieprasījumam atbilstošā izglītojošā darbībā;
- veicināt **globālās izglītības izmantošanu sabiedrības izpratnes veicināšanā** jeb informētībā par globālajiem problēmjaudājumiem un pilsoniskās rīcības veidošanā;
- **interesu aizstāvībā un globālās izglītības partnerības darbībā**.

Šie rīcības virzieni tiks konkrētizēti un izstrādāti, konsultējoties ar IZM, VISC, Latvijas Republikas Ārlietu ministriju (turpmāk – ĀM), UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju (turpmāk – UNESCO LNK) un citām ieinteresētajām pusēm.

7

1. Globālās izglītības vadlīniju izstrāde un aktualitāte

Vadlīnijas ir dokuments, kas ir saistošs daudzu starptautisku un valsts mēroga globālās izglītības iniciatīvu īstenošanā. Vadlīnijas sniedz nozīmīgu konceptuālu atbalstu un nodrošina saskaņotu rīcību sabiedrības informēšanas un globālās izglītības pasākumiem un citām aktivitātēm, ko īsteno ieinteresētās puses no valsts, nevalstiskā un privātā sektora.

Sākums aktīvām galveno globālās izglītības jomā ieinteresēto pušu diskusijām par kopīgām globālās izglītības vadlīnijām ir iezīmējams 2020. gada 15. un 18. maijā, kad ĀM organizēja attālinātas Latvijas attīstības sadarbības kopienas ekspertu diskusijas ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (angļu val. – *Organisation for Economic Co-operation and Development*, turpmāk – OECD) ekspertu līdzdalību. Globālās izglītības jomas attīstība šajās diskusijās bija viens no pieciem diskusiju jautājumiem “Kā veicināt sabiedrības informētību un atbalstu attīstības sadarbībai?”, kas tika iekļauts ĀM sagatavotajā dokumentā “Attīstības sadarbības politika pēc 2020. gada. Pārdomu dokuments ekspertu diskusijām par Attīstības sadarbības politikas pamatnostādņem 2021.–2025. gadam”. Šajā diskusijā LAPAS sniedza ziņojumu par LAPAS pārstāvniecību, sadarbību un globālās izglītības aktivitātēm valsts un pasaules mērogā, par pašreizējo globālās izglītības situāciju valstī, iezīmējot priekšrocības, paveikto un ierosinājumus tālākai attīstībai, kā arī par vajadzībām globālās izglītības jomas tālākai attīstībai Latvijā.

Pirmais pārskata seminārs, kurā notika globālās izglītības pieredzes izvērtējums, tālākas stratēģiskās rīcības iezīmēšana Latvijā un tās sasaiste ar globālās izglītības pieredzi un rīcības prioritātēm Lietuvā un Igaunijā, bija Baltijas reģionālais globālās izglītības ekspertu seminārs, kas notika 2020. gada 29. jūnijā. Šis Baltijas līmeņa seminārs tika organizēts sadarbībā ar Eiropas Padomes Ziemeļu-Dienvidu centru Eiropas Padomes (angļu val. – *Council of Europe*, turpmāk – EP) un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) programmas iLEGEND II ietvaros, kas veicina globālo izglītību ES jaunajās dalībvalstīs un kandidātvalstīs, izmantojot dialogu, sadarbības tīklu veidošanu, kapacitātes attīstību un pieredzes apmaiņu. Latvijā šajā seminārā pārstāvēja dalībnieki no UNESCO LNK, ĀM, IZM, LAPAS, Nacionālās bibliotēkas, formālās izglītības iestādēm, augstskolām un pilsoniskās sabiedrības organizāciju (turpmāk – PSO) sektora. Semināra vadmotīvs bija globālās izglītības nacionālo partnerību stiprināšana.

Otrais pārskata seminārs, kurā notika diskusija par globālās izglītības satura prioritātēm svarīgāko globālās izglītības ieinteresēto pušu – LAPAS, UNESCO LNK, IZM un ĀM skatījumā un par globālās izglītības stratēģiskajām prioritātēm Latvijā līdz 2025. gadam, norisinājās 2020. gada 20. novembrī. Šis diskusijas tika organizētas Globālās izglītības nedēļas pasākumu ietvaros, ko togad jau septīto gadu pēc kārtas koordinēja LAPAS sadarbībā ar Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāti, UNESCO LNK, IZM, ĀM, Daugavpils Universitātes Humanitāro un sociālo zinātņu institūta Ilgtspējīgas izglītības centru, Liepājas universitātes Pedagoģijas un sociālā darba fakultāti un biedrību “Latvijas Augstskolu pedagogu sadarbības asociācija”. Semināra vadmotīvs bija globālās kompetences kā dažādām ieinteresētajām pusēm kopīgais un atšķirīgais globālās izglītības saturs esošajā un turpmākajā pieredzē.

2021. gadā ↘ Globālās izglītības nedēļas ietvaros tika izmantota globālo kompetenču pieeja, piemērojot to pasākumu plānošanā un novērtēšanā, tā aprobējot ar praksi un pilnveidojot izvēlēto stratēģisko pieeju.

Šie četri pasākumi veido Vadlīniju izveides kontekstuālo pamatu, kam pateicoties, Vadlīnijās ir ieteikta dažādu ieinteresēto pušu identificēšanās ar globālo izglītību, globālās izglītības pieredze un skatījums tālākai globālās izglītības jomas attīstībai Latvijā līdz 2025. gadam. Līdzdarbojoties šo dažādu ieinteresēto pušu diskusiju organizēšanā un sniedzot savu izvērtējumu par paveikto un plānoto globālās izglītības jomas attīstībā, **LAPAS apliecina savu vadošo lomu globālās izglītības jomas koordinēšanā Latvijā.**

Kāda ir globālās izglītības nākotne Eiropā? Kādēļ globālā izglītība ir svarīga izglītībā, iekšpolitikā un ārpolitikā? Par to 250 dalībnieki no visas pasaules 14.06.2021. diskutēja GENE augsta līmeņa politiskā pasākumā Māstrihtas+20 sagatavošanās procesa uzsākšanai virzībai uz jaunu Eiropas deklarāciju par globālo izglītību līdz 2050. gadam. Latviju nozīmīgajā pasākumā pārstāvēja LAPAS padomes priekšsēdētājas vietniece Inga Belousa.

Foto: LAPAS arhīvs

Līdz šim nozīmīgākās aktivitātes, kas spēcina saskaņotu rīcību sabiedrības informēšanas un globālās izglītības pasākumiem ir Eiropas Komisijas Attīstības izglītības un izpratnes veicināšanas programmas (*Development Education and Awareness Raising*, turpmāk – DEAR) projektu ieviešana, EP Ziemeļu-Dienvidu centra koordinēto globālās izglītības aktivitāšu, tai skaitā ikgadējās Globālās izglītības nedēļas pasākumu īstenošana, Globālās izglītības tīkla Eiropā Globālās izglītības palielināšanas un inovāciju programmas aktivitāšu īstenošana, kā arī globālās izglītības iekļaušana formālajā, neformālajā un skolotāju izglītībā.

Latvijā ik gadu tiek īstenoti dažādi globālās izglītības projekti, pasākumi un kampaņas. Latvijas nevalstiskās jomas pieredze globālajā izglītībā ir atzinīgi novērtēta arī starptautiski. Taču ilgus gadus globālajai izglītībai nav nodrošināta stratēģiska attīstība, jo pārvaldes institūcijas nesaskata būtisku piederību šai jomai. Šis Vadlīniju dokuments tika veidots, lai tā izstrādes procesā stiprinātu dažādu ieinteresēto pušu piederības izjūtu globālajai izglītībai, izvērtētu pieredzi un saskatītu sadarbības prioritātes. Vadlīnijas tika izstrādātas atvērtā un iekļaujošā procesā, iesaistot formālās, neformālās un ikdienas izglītības pārstāvjus, izglītības jomas pētniekus, ekspertus un politikas veidotājus no valsts un nevalstiskā sektora. 2020. un 2021. gada laikā tika organizētas vairākas starpnozaru un PSO sanāksmes Vadlīniju izstrādei, kā arī uzturēta saziņa ar Eiropas un globālā līmeņa tīkliem.

Vadlīnijas ir izstrādātas laikā, kad pasauli, tai skaitā arī Latviju, ir skārusi globāla Covid-19 pandēmija, kas ir radījusi būtiskus izaicinājumus ne tikai sociālajai un ekonomiskajai stabilitātei, bet arī ekoloģiskajai situācijai, kā arī sācies Krievijas agresīvais uzbrukums Ukrainai. Covid-19 pandēmija un reģionālie drošības izaicinājumi uzskatāmi demonstrē valstu, cilvēku grupu un individu, kā arī notikumu un parādību savstarpējo saikni, tādējādi apliecinot globālās izglītības nozīmi un potenciālu globālo izaicinājumu pārvarēšanā.

Izstrādātās **Vadlīnijas ir praktisks globālās izglītības jomas dokuments**, kas palīdz izprast un praktizēt globālo izglītību formālās un neformālās izglītības kontekstā un sabiedrības izpratnes veicināšanā, un veidot globālās izglītības jomas tālāku attīstību, to integrējot dažādu sektoru organizētajos pasākumos, interešu aizstāvībā un citās aktivitātēs Latvijā.

2. Globālās izglītības konteksts

2.1. Globālās izglītības jomas attīstība Latvijā

Lai arī globālās izglītības praktiskā pieredze ir cieši saistīta ar formālo izglītību, izšķirošā loma globālās izglītības jomas attīstībā Latvijā un Latvijas sabiedrības informēšanā par globāliem problēmjautājumiem ir nevalstiskajam sektoram – PSO, kas darbojas attīstības sadarbības, globālās attīstības, ilgtspējīgas attīstības un izglītības ilgtspējīgai attīstībai jomā.

Šo organizāciju portretu veido biedra statuss LAPAS un līdzdalība LAPAS koordinētajā globālās izglītības darba grupā. PSO, kas ir arī LAPAS biedri, globālās izglītības jomā darbojas dažādos veidos:

- mācību semināru un nodarbību organizēšana bērnu, jauniešu, pedagogu, žurnālistu, pašvaldību vadītāju, mājsaimniecību un citu grupu pārstāvju izpratnes veicināšanai par globālo problēmjautājumu saikni ar ikdienas lēmumiem un globālās pilsoniskās kompetences pilnveidei;
- kampaņu un citu sabiedrisku pasākumu organizēšana sabiedrības izpratnes veidošanai par globāliem un attīstības sadarbības jautājumiem;
- globālās izglītības mācību materiālu izstrāde;
- sadarbība ar citām globālajā izglītībā ieinteresētajām pusēm kopīgu aktivitāšu īstenošanā;
- interešu aizstāvība lēmumu pieņemšanā, kas saistīti ar globālās izglītības rīcībpolitiku un praksi;
- Latvijas pilsoniskās sabiedrības pārstāvniecība ar globālo izglītību saistītos starptautiskos tīkļos.

Lai arī LAPAS koordinē globālās izglītības jomu Latvijā kopš biedrības dibināšanas 2004. gadā, par globālās izglītības jomas tiesisko sākumu Latvijā var uzskatīt 2007. gadu, kad tika izstrādāts dokuments „Attīstības izglītības pamatnostādnes 2008.–2015. gadam”¹. Pamatnostādņu mērķis bija

¹ LAPAS. (2007). Attīstības izglītības pamatnostādnes 2008. – 2015. gadam. https://lapas.lv/works/darbibas-virzieni/globala-izglitiba/assets/AI_pamatn_2008-2015_FINAL_latv.pdf

Organizāciju sadarbībā gadu laikā dažādām mērķa grupām piedāvāts plašs globālās izglītības aktivitāšu tēmu un formu klāsts. Attēlā redzams mirklis no LAPAS teltī notiekošās patvēruma meklētāju "Dzīvās bibliotēkas" sarunu festivālā LAMPA 2016, kas tika organizēta sadarbībā ar biedrību "Gribu palīdzēt bēgļiem". "Dzīvā bibliotēka" aktualizēja migrācijas tēmas izpratni, dodot iespēju satikt, klausīties un aprunāties ar bēgļiem no Irākas, Eritrejas, Sīrijas un citām valstīm. Foto: LAPAS arhīvs

nodrošināt, lai Latvijas iedzīvotājiem būtu nepieciešamais zināšanu, prasmju un attieksmju kopums, ar ko varētu

- (1) apzināties savas rīcības ietekmi uz attīstību pasaulē un vietējā kopienā, un aktīvi rīkoties, lai veicinātu attīstību,
- (2) nodrošināt, lai Latvijas pilsoņi kā lēmumu pieņēmēji starptautiskajās un nacionālajās struktūrās pieņemtu attīstību veicinošus politiskus lēmumus.

Šo pamatnostādņu uzdevums ir veidot saskaņotību starp globālās izglītības iniciatīvām formālās un neformālās izglītības sektorā. Lai tas izdotos, 2009. gadā LAPAS ar EP Ziemeļu-Dienvidu centra atbalstu organizēja pirmo valsts mēroga globālās izglītības konferenci dažādām ieinteresētajām pusēm. Lai arī šī konference deva iespēju izvērtēt valsts prioritātes, sasniegumus un izaicinājumus globālās izglītības jomā un viesā cerību, ka globālās izglītības joma Latvijā tiks ieintegrēta rīcībpolitikā, attiecīgās ministrijas LAPAS izstrādāto dokumentu "Attīstības izglītības pamatnostādnes 2008.–2015. gadam" oficiāli nepieņēma. Neskatoties uz to, šis dokuments ir konceptuāli atbalstījis pilsoniskās sabiedrības organizāciju darbību globālās izglītības jomā.

Nozīmīga iniciatīva globālās izglītības jomas attīstībā ir biedrības "Izglītības attīstības centrs" (turpmāk – IAC) 2008. gadā veiktais pētījums par globālās attīstības jautājumiem izglītības standartos un mācību programmās².

² LAPAS. (2008). Attīstības izglītības jautājumi Latvijas pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu saturā. https://lapas.lv/resources/petijumi-viedokli-zinojumi/petijumi/petijums-attistibas-izglitiba-vispareja-izglitiba-2008/LAPAS_petijums_AI_izglitiba_sistema_2008.pdf

Šajā pētījumā tika uzsvērts, ka, lai gan mācību programmās globālās izglītības temati ir ieintegrēti, skolotājiem pietrūkst mācību metodikas un mācību līdzekļu, lai tos veiksmīgāk aktualizētu mācību procesā. Vispārīzglītojošās izglītības programmās visplašāk izmantotā pieeja bija izpratnes veicināšana, mazāk uzmanības tika pievērsta attieksmes veidošanai un gandrīz nebija iesaistišanās un līdzdalības. Pēc dažiem gadiem – 2013. gadā IAC veica padziļinātāku pētījumu, kurā tika izskatīta globālās dimensijas klātbūtne sociālo zinātņu priekšmetos, kā arī globālās izglītības ieviešanas izaicinājumi un iespējas³. Šie IAC pētījumi tika izstrādāti starptautisku projektu ietvaros.

Tāpat nozīmīga iniciatīva ir divu dokumentu izstrāde 2013. gadā – "Stratēģija NVO kapacitātes stiprināšanai attīstības sadarbības un attīstības izglītības jomās"⁴ un "Ceļvedis NVO kapacitātes stiprināšanai attīstības sadarbības un attīstības izglītības jomās"⁵. Šie materiāli tika izstrādāti, lai stiprinātu globālās izglītības un attīstības sadarbības nevalstisko organizāciju (turpmāk – NVO) līdzdalību lēmumu pieņemšanā, sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā, ES politikas instrumentu ieviešanā un līdzfinansētos starptautiskos projektos. Lai arī nav informācijas par to, vai šie materiāli tika plaši izmantoti, turpmākie septiņi gadi Latvijā globālās izglītības jomā ir īpaši ar vērā ņemamu starptautisku projektu īstenošanu.

Nozīmīgu ieguldījumu globālās izglītības pieredzes pilnveidošanā ir devusi DEAR projektu īstenošana. Kā nozīmīgākie ir IAC koordinētie projekti "Skolas kā satelīti attīstības izglītībā" (2009–2011) un "Globālā dimensija sociālo zinātņu mācību priekšmetos" (2013–2015), biedrības "Izglītības iniciatīvu centrs" (turpmāk – IIC) projekts "Globālā pilsoniskā izglītība – tilts uz

³ IAC. (2013). Ziņojums par attīstības/globālās izglītības aspektu izpēti sociālo zinātņu mācību priekšmetos. <http://www.globalaizglitiba.lv/assets/Globalaizglitiba/materiali/Global-Dimension-A4-gramataLV2.pdf>

⁴ IAC. (2013). Stratēģija NVO kapacitātes stiprināšanai attīstības sadarbības un attīstības izglītības jomās. <http://arhive.iac.edu.lv/assets/Uploads/Materiali/STRATEGIJAmaketsjauns.pdf>

⁵ IAC. (2013). Ceļvedis NVO kapacitātes stiprināšanai attīstības sadarbības un attīstības izglītības jomās. <http://arhive.iac.edu.lv/assets/Uploads/Materiali/CELVEDISO9.09.2013..pdf>

Bagāts materiālu klāsts: tālākizglītotāju rokasgrāmata, simulācijas spēle, interaktīvi testi, info grafikas un video animācijas par pārtikas atkritumu mazināšanas tēmu ir izveidots DEAR projekta "Ar cieņu par pārtiku: Globālā pieeja pārtikas atkritumu mazināšanai neformālā izglītībā" ietvaros. Uzzini vairāk [šeit](#).

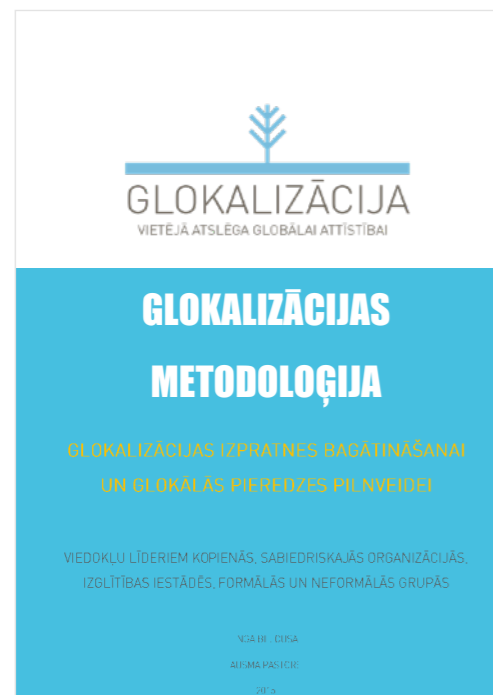

ilgtspējīgu attīstību” (2017–2021), biedrības „Zaļā brīvība” projekts “Ar cieņu par pārtiku: Globālā pieeja pārtikas atkritumu mazināšanai neformālā izglītībā” (2017–2019).

Globālās izglītības projektus sadarbībā ar citu ES dalībvalstu partneriem, ir īstenojušas arī vairākas pašvaldības: Gulbenes novada pašvaldība „Globālās izglītības sabiedrības veidošana” (2013–2016), Rēzeknes novada pašvaldība – „Globālās skolas: EYD 2015 tilts uz cerīgu nākotni pirmsskolā un sākumskolā” (2016–2018). Šajos projektos izstrādātie mācību materiāli ir praktisks atbalsts formālās un neformālās izglītības pedagogiem, pilsoniskās sabiedrības ekspertiem un citiem aktīvistiem sabiedrības izpratnes veicināšanā par globālo problēmjaudājumu saikni ar ikdienas lēmumiem un globālās kompetences attīstības veicināšanā.

Lai veiksmīgāk komunicētu savu īpašo pedagoģisko pieredzi par to, kā saistīt globālā un vietējā konteksta aktualitātes, kā arī lai globālos problēmjaudājumus sasaistītu ar ikdienas lēmumiem, LAPAS izstrādāja „glokalizācijas metodoloģiju”⁶, ko atzinīgi ir novērtējuši arī starptautiskie sadarbības partneri.

6 Belousa, I., & Pastore, A. (2015). Glokalizācijas metodoloģija glokalizācijas izpratnes bagātināšanai un lokālās pieredzes pilnveidei. Rīga: LAPAS.
 ↗ https://lapas.lv/resources/metodikas-un-rokasgramatas/60_glokalizācijas_metodoloģija/assets/LV/GlokalizācijasMetodoloģija_2015.pdf

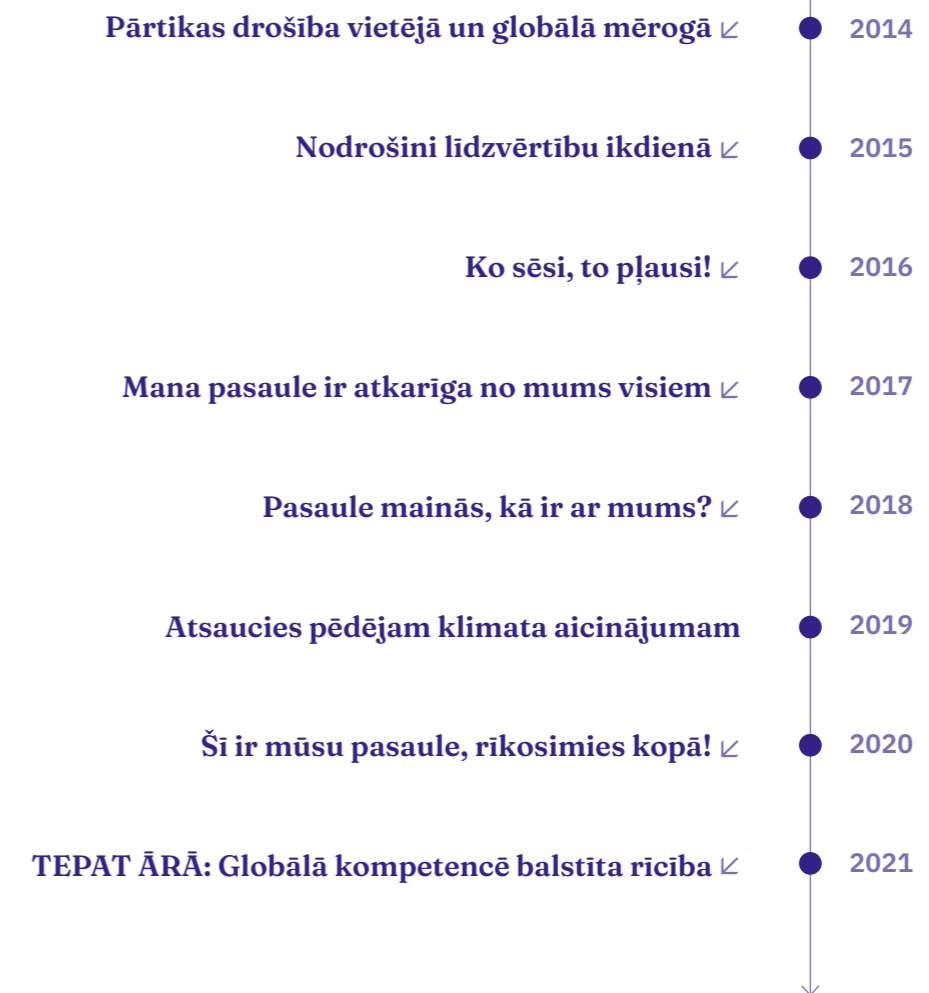

“Glokalizācijas metodoloģija virza uz pārmaiņu veicināšanu izpratnes, pieredzes un attieksmju jomā, izzinot pasauli un sevi kā pasaules daļu un tajā līdzdarbojoties.”
 ↗ LAPAS glokalizācijas metodoloģija.

Latvijā ne mazums biedrību ir papildinājušas materiālu klāstu, kas palīdz runāt par globālo izglītību, IAM. Piemēram, vērtīgs dažādu avotu apkopojums, kā runāt par IAM ir biedrības “homo ecos:” projekta “Esi pirmais, kur citi būs rīt!” izstrādātais informatīvais un metodiskais materiāls. Uzzini vairāk ↗ šeit.

LAPAS vadībā darbojas arī globālās izglītības darba grupa, kas, iekļaujot tajā globālās izglītības ieinteresētās puses no valsts institūcijām un organizācijām, veidojas par globālās izglītības sadarbības partnerību, kas laika posmā no 2014. gada kopīgi organizē dažādas iniciatīvas. Ilglaicīgākā no tām ir Globālās izglītības nedēļa, ko LAPAS sadarbībā ar UNESCO LNK un augstskolām, kas īsteno skolotāju izglītības programmas, organizējusi jau astoņus gadus pēc kārtas, katru gadu izvēloties atbilstošu tematiku:

Globālās izglītības nedēļas ir kļuvušas par tradicionālu un gaidītu pasākumu, kurā iesaistās jauniešu centri, izglītības iestādes, tai skaitā, bērnudārzi, kultūras nami, muzeji, bibliotēkas, lokālās NVO, augstskolas un citi interesenti. Katru gadu caur aktuālu tēmu loku, piemēram, pārtikas drošību, migrāciju, modi, godīgiem nodokļiem, dažādas sabiedrības grupas iesaistās diskusijās, praktiskās darbnīcās, apmeklē filmu skatīšanos un publiskos pasākumus. Aktivitātes notiek parasti vismaz 30 vietās Latvijā, tieši sasniedzot vismaz 1000 dalībniekus. Atkarībā no tēmas popularitātes, ir notikuši pat 80 pasākumi vienas kampaņas ietvaros visā Latvijā. Aptuvenā aplēse liecina, ka šo

Daugavpils universitātes studenti sapulcējušies uz diskusiju par ilgtspējīgu un godīgu attīstību Globālās izglītības nedēļas “Ko sēsi, to pļausi” (2016) laikā. Jaunieši kopā ar žurnālistu Sandiju Semjonovu un Zuargusu skatās un diskutē par video performanci “Neveiklā sabiedrība (pagaidām)”, kas piedāvā domāt rosinājošu skatījumu par vienu no svarīgām ilgtspējīgas attīstības tēmām – godīga starptautisko nodokļu politika. Foto: LAPAS arhīvs

Ik rudenī no 2015. – 2019. gadam LAPAS izdeva avīzi “Pasaules labākās ziņas”, stāstot par dažādām globālās izglītības aktualitātēm, katru gadu izvēloties kādu centrālo tēmu – attīstības sadarbība, ātrā mode, humānā palīdzība, godīgi nodokļi, migrācija. Rudens tematisko akciju un globālās izglītības nedēļas laikā avīze tika izplatīta bibliotēkās, vietējās pašvaldībās un reģionālo partneru rīkotos tematiskos pasākumos izglītības iestādēs visā Latvijā. Foto: LAPAS arhīvs

gadu laikā klātienē iesaistījušies apmēram 5500 cilvēki, savukārt ar saistītajām sociālajām kampaņām katru gadu sasniegti vismaz 100 000 iedzīvotāju. Lokālajiem pasākumiem ir ļoti liela nozīme vietējās izpratnes veicināšanā, sasniedzot visdažādākās mērķa grupas, piemēram, bērnus un jauniešus, sociāli mazāk aktīvus cilvēkus, zemniekus un mazos uzņēmējus. Metodikas un atbalsta materiāli kalpo arī tālākam darbam jaunatnes darbiniekiem, pedagogiem un pilsoniskajiem aktīvistiem.

Sadarbībā ar UNESCO LNK tiek īstenota arī globālā akcija “Pasaules lielākā mācību stunda”⁷, kur ik gadu iesaistās apmēram 50 izglītības iestādes, sadarbībā ar ĀM – globālā akcija “Pasaule kļūst labāka”, sadarbībā ar IZM LAPAS piedalās Globālās izglītības tīkla Eiropā (turpmāk – GENE) Globālās izglītības palielināšanas un inovāciju programmas plānošanā un projektu īstenošanā.

Latvijas globālās izglītības situāciju arvien vairāk raksturo salīdzinājumā ar citām ES valstīm, uzsverot, ka globālās izglītības pieredze Latvijā ir bagāta un daudzveidīga. Šo pieredzi raksturo valsts un starptautiska līmeņa aktivitātes, uz pētniecību balstītas aktivitātes un sabiedrības izglītošanas pasākumi kā konferences, izstādes, kampaņas. Daži piemēri, kas bagātina piedāvājuma klāstu ir kampaņa izpratnes veidošanai par apģērba ražošanas industriju “Mode un vide - kā tas skar mani?”, instalācija vidē “Līdz kaklam”, kas aicina pārdomāt pieaugošo atkritumu daudzumu dabā, kampaņa “Mērķē attīstībā!” par IAM mērķu ieviešanu ikviena ikdienā, kopienā, organizācijā u.c.

7 Materiāli ir pieejami te: www.skolas.unesco.lv

Lai aktualizētu un runātu par jaunām, sabiedrībā mazāk zināmām un saprotamām tēmām, izmantotas daudzveidīgas metodes un arī tēli. Attēlā redzami improvizācijas teātra aktieri LAPAS kampaņas “Ko sēsi, to pļausi” laikā Rīgas ielās nes ziņu par godīgu nodokļu jautājumiem - iespējams, ka nekad dzīvē neredzēsīm kādu no 8 pasaules bagātniekiem, kam pieder tikpat daudz, cik 3,5 miljardiem pasaules cilvēku, varbūt viņi izskatās šādi. Foto: LAPAS arhīvs

Globālās izglītības semināri un kursi kompensē un papildina to saturu, kas trūkst formālajā – pirmsskolas, skolas un skolotāju izglītībā. Starptautiskajos salīdzinošajos pētījumos⁸ ir uzsvērts, ka globālās izglītības partnerība, ko koordinē LAPAS, nodrošina stratēģisku pieeju globālajai izglītības politikai.

8 Tarozzi, M., & Inguaggiato, C. (Eds.). (2018). Teachers' Education in GCE: Emerging Issues from a Comparative Perspective. Research deliverable published within the European project “Global Schools”, Trento, Italy: Provincia Autonoma di Trento.
<http://www.globalschools.education/Activities/Research/Research-report-2>

2018. gada vasarā Cēsīs, Raunas ielā 9, LAPAS un ielu mākslinieks Dainis Rudens radīja sienas gleznojumu "Vārda spēks". Tā paša gada rudenī Cēsu Pilsētas vidusskolas brīvprātīgie pie simboliskās sienas aicina iedzīvotājus iesaistīties akcijā "Pasaule kļūst labāka", ko Latvijā koordinē LAPAS. Foto: LAPAS arhīvs

Latvijas Dabas fonda DEAR projekts "Game On: Neļausim klimata pārmaiņām uzvarēt!" uzrunāja Latvijas iedzīvotājus un īpaši jauniešus izglītot vienaudžus par klimata draudzīgu rīcību un aicināja jauniešus piedalīties pārgājienos, galda spēļu un cita veida aktivitātēs, kā arī kampaņas "Sveiciens no klimata pārmaiņām!" ietvaros ar provokatīviem, virāliem video izaicināja skatītājus pievērsties klimata tēmai. Uzzini vairāk ↗ [šeit](#). Foto: LDF arhīvs

2.2. Globālajā izglītībā iesaistītās puses

Globālās izglītības iniciatīvu īstenošana ir veiksmīgāka, ja notiek sadarbībā starp dažādām iesaistītajām pusēm, kas ir veidota pēc kvadriloga⁹ principa un veicina dialogu un strukturētu sadarbību starp vismaz četru ieinteresēto pušu pārstāvjiem: ministrijām, pašvaldībām, valsts un pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Šī ir EP pieeja ar mērķi stiprināt politikas attīstību un globālās izglītības īstenošanu.

LAPAS, kas kopš tās dibināšanas 2004. gadā pulcē aptuveni 30 dalīborganizācijas, ir uzņēmusies vadošo lomu globālās izglītības jomas koordinēšanā Latvijā.

Globālās izglītības ieinteresētās puses pārstāv valsts, nevalstisko un privāto sektoru. Tās ir valsts iestādes, nevalstiskās jeb pilsoniskās sabiedrības organizācijas, rīcības vai domubiedru grupas un eksperti vai interesenti, kas īsteno ar globālo izglītību saistītas aktivitātes un ievieš ANO IAM. Globālās izglītības jomas tematiskās prioritātes ir visi 17 IAM, taču kā prioritārs globālās izglītības īstenošanā ir IAM 4 "Kvalitatīva izglītība".

Globālās izglītības jomu Latvijā atbalsta vairākas starptautiskas organizācijas un programmas, kurās LAPAS pārstāv globālās izglītības jomu Latvijā. Svarīgākās no tām ir:

- **Eiropas Komisijas EuropeAid DEAR programma** ↙, kas kopā ar sadarbības partneriem dod iespēju iesaistīties globālās izglītības projektu īstenošanā dažādām mērķgrupām, tai skaitā skolotājiem, žurnālistiem, pašvaldībām, mājsaimniecībām, un līdzdarboties starptautiskās komisijās un darba grupās¹⁰;
- **Eiropas Padomes Ziemeļu-Dienvidu centra globālās izglītības tiklojums** ↙, kas koordinē vairākas globālās izglītības iniciatīvas, tai skaitā ikgadējās Globālās izglītības nedēļu un Baltijas reģiona globālās izglītības semināru organizēšanu¹¹;

9 Kvadriloga princips ir Eiropas Padomes Ziemeļu-Dienvidu centra (North-South Centre) izvirzītais globālās izglītības nacionālo partnerību kritērijs, kas ir būtisks EP globālās izglītības atbalsta programmas iLEGEND II 2019 – 2022 "Intercultural Learning Exchange through Global Education, Networking and Dialogue" īstenošanā.

10 Vairāk par Eiropas Komisijas DEAR programmu, pieejamiem resursiem šeit: ↗ <https://europa.eu/capacity4dev/dear>

11 Vairāk par Ziemeļu Dienvidu Centra darbu, resursiem un iespējām sadarboties šeit: ↗ <https://www.coe.int/en/web/north-south-centre>

IIC starptautiska projekta "Bridge 47" ietvaros iniciēja Nacionālas IAM starpnozaru koalīcijas dibināšanas domubiedru grupu, kurā darbojas dažādu nozaru pārstāvji, lai koordinētu sadarbību globālo mērķu īstenošanā un uzraudzībā. LAPAS uzņemas nozīmīgu lomu šīs grupas koordinēšanā. Uzzini vairāk [↗ šeit](#).

Foto: LAPAS arhīvs

Biedrība "Risinājumu darbnīca" praktizē sadarbības ar dažādām iesaistītajām pusēm – uzņēmējiem, pašvaldībām un lēmējinstīcijām, kas var nest augļus un palīdzēt veiksmīgāk ieviest aktivitātes. Uzzini vairāk [↗ šeit](#).

Foto: LAPAS arhīvs

- **GENE** [↗](#), kas sadarbībā ar IZM īsteno Globālās izglītības palielināšanas un inovāciju programmu ar mērķi veicināt pilsonisko atbildību, izpratni par globālajiem procesiem un aktīvu līdzdarbošanos taisnīgas, iekļaujošas un ilgtspējīgas sabiedrības veidošanā Latvijā. Šī programma atbalsta globālās izglītības mācību materiālu izstrādi un pasākumu īstenošanu pedagogu profesionālās kompetences pilnveidei.
- **Eiropas Palīdzības un attīstības NVO CONCORD** [↗](#) globālās izglītības darba grupā Hub4¹²;
- **Starptautiskais globālās izglītības akadēmiskais tīklojums** [↗](#) (angļu val. – *Academic Network on Global Education & Learning*) (turpmāk – ANGEL);
- **Starptautiskais globālās izglītības tīklojums "Bridge 47"** [↗](#);
- pilsoniskās sabiedrības organizāciju un aktīvistu globālā alianse **CIVICUS** [↗](#);
- **Nacionālo pilsoniskās sabiedrības platformu un apvienību tīkls** [↗](#) (angļu val. – *Affinity Group of National Associations*) (turpmāk – AGNA).

12 Vairāk par CONCORD darbu globālās pilsoniskās izglītības jomā un resursiem šeit: [↗ https://concordeurope.org/cross-cutting-priorities/global-citizenship-education/](https://concordeurope.org/cross-cutting-priorities/global-citizenship-education/)

Sadarbībā ir spēks un izaugsme. Baltijas reģionālā semināra "Ārpus kastes: Globālā izglītība holistikās ikdienas realitātēs" (2014) mērķis bija iedrošināt globālās izglītības pilsoniskās sabiedrības organizāciju ekspertus "izkāpt" ārpus ierastās domāšanas, rosinot iedvesmu inovatīvām un drosmīgām idejām. Paneldiskusijas dalībnieki no LAPAS partnerorganizācijām citviet Eiropā puķu kastē, līdzās norādei ar savas organizācijas nosaukumu, stādīja sēklas nākotnes attīstībai globālā izglītībā. Foto: LAPAS arhīvs

Ari valsts mērogā globālās izglītības joma nav tikai vienas organizācijas vai vienas ieinteresētās puses prioritāte. Globālās izglītības joma saistās ar vairāku ieinteresēto pušu darbību:

- ĀM, kur globālā izglītība iekļauta attīstības sadarbības jomā;
- IZM un īpaši VISC īstenotais projekts Skola2030;
- UNESCO LNK.

Šo visu globālās izglītības ieinteresēto pušu izpratne par globālo izglītību balstās IAM un ir savstarpēji papildinoša. Tas vēl jo vairāk apliecina, ka globālās izglītības partnerībai Latvijā ir kopīgs konceptuāls pamats, ko apstiprina arī šīs Vadlīnijas.

Paaugstinoties interesei par ilgtspējīgu attīstību un IAM, pieaug arī citu pušu interese par globālās izglītības tēmu loku un metodiku, piemēram, biedrība [↗](#) "Latvijas Korporatīvās sociālās atbildības platforma" īsteno iniciatīvu "Atbildīga biznesa vēstneši" kā mācību ciklu privātā sektora pārstāvjiem, biedrība [↗](#) "Zaļā brīvība" organizē izglītojošus seminārus uzņēmumiem, kurus interesē godīgās tirdzniecības tēma, augstskolas un valsts kapitālsabiedrības savās stratēģijās un darbībā integrē IAM pieeju, pašvaldības – savos stratēģiskās attīstības plānos. Ar katru gadu globālā konteksta lokalizācija kļūst nozīmīgāka arvien plašākam interesentu lokam.

3. Globālās izglītības sasaiste ar globālajiem, ES un valsts plānošanas dokumentiem

Globālās izglītības vadlīnijas ir saskaņotas ar izglītības un attīstības jomā vadošo starptautisko organizāciju – ANO, UNESCO, EP, OECD – darbības virsmērķiem un misiju, un ir izstrādātas, ievērojot aktuālos starptautiskos attīstības un politikas plānošanas dokumentus.

Globālās izglītības vadlīnijas ir izstrādātas, balstoties uz **ANO Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas**¹⁵ 26. panta otro punktu:

“Izglītībai jābūt vērstai uz pilnīgu personības attīstību, un tai jāstiprina cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošana. Izglītībai ir jāveicina savstarpējā saprašanās, iecietība un draudzība starp visām tautām, rasu un reliģiskajām grupām un jāveicina Apvienoto Nāciju Organizācijas darbība miera uzturēšanā.”

un **ANO Dienaskārtībā 2030 aprakstītajiem IAM**, īpaši ar IAM 4 “Nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas” un šī mērķa 4.7. apakšmērķi:

“Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visi apmācāmie apgūst zināšanas un prasmes, kas vajadzīgas ilgtspējīgas attīstības veicināšanai, tostarp izglītojot par ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīgu dzīvesveidu, cilvēktiesībām, dzimumu līdztiesību, veicinot miera un nevardarbības kultūru, globālo pilsoniskumu un radot izpratni par kultūras daudzveidību un kultūras ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā”,

kas izceļ globālās izglītības īpašo lomu sabiedrības informēšanas, izpratnes un kompetenču attīstības veicināšanā, kas ir būtiskas visu pārējo IAM sasniegšanā.

¹⁵ ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija ↘ <https://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/tiesibu-akti/ano-dokumenti/ano-vispareja-cilvektiesibu-deklaracija>

Globālās izglītības vadlīnijas stiprina to **saikne ar OECD izstrādātajām starptautiskajām vadlīnijām** un standartiem izglītības kā vienas no OECD darbības nozarēm attīstībai, kur globālā kompetence ir atzīta kā iekļaujošas un ilgtspējīgas pasaules veiksmes kritērijs:

“Globālā kompetence ir daudzdimensionāla prasme. Globāli kompetenti indivīdi prot izvērtēt vietējos, globālos un starpkultūru problēmjaudātumus, izprot un novērtē dažādas perspektīvas un pasaules uzskatus, veiksmīgi un cieņpilni mijiedarbojas ar citiem, un rīkojas atbildīgi ilgtspējai un sabiedrības labklājībai.”¹⁴

To apliecinot, **OECD Starptautisko studentu novērtējuma programmā (turpmāk – PISA) par 2018. gada prioritāti tika izvirzīta globālā pilsonības izglītība** un 27 valstīs tika veikts pētījums par 15 gadus vecu skolēnu globālo kompetenci. Tās izvērtēšanā Latvijā piedalījās 5985 skolēni no 308 skolām. Globālā kompetence ir inovatīva izvērtējuma joma šajā PISA pētījumā, kas ļauj izprast reģionālas, globālas un starpkultūru problēmas, saprast un novērtēt citu cilvēku pasaules uzskatus un perspektīvas, iesaistīties atklātā, brīvā un efektīvā dialogā ar cilvēkiem no atšķirīgām kultūrām un rīkoties, domājot par kopēju labumu un ilgtspējīgu attīstību.

UNESCO skatījumā globālā pilsoniskuma izglītība ir daļa no t.s. transformatīvās (pārveidojošās) izglītības un skatāma ciešā saistībā ar izglītību ilgtspējīgai attīstībai. Tieši globālā pilsoniskuma izglītību UNESCO uzskata par būtisku, lai sasniegtu Dienaskārtību 2030, jo šī izglītības pieeja paver ceļu uz mierpilnu un ilgtspējīgu pasauli, aicina pilnveidot zināšanas un prasmes, kā arī stiprināt vērtības un attieksmes, kas ļauj ikvienam kļūt par aktīvu pilsoni, pieņemt pārdomātus, izvērstus lēmumus un piedalīties taisnīgas, mierīgas, iecietīgas, iekļaujošas un ilgtspējīgas pasaules veidošanā. UNESCO skatījumā globālā pilsoniskuma izglītības mērķis ir iesaistīt skolēnus aktivitātēs, kas veido miermīlīgu, iecietīgu un iekļaujošu sabiedrību. Tā stiprina piederības sajūtu globālai kopienai un kopējām vispārcilvēciskām vērtībām un veicina cieņu pret universālām vērtībām – cilvēktiesībām, demokrātiju, nediskrimināciju un dažādību. Globālā pilsoniskuma izglītība pievērš uzmanību šādām tēmām: miers un cilvēktiesības, sapratne starp dažādām kultūrām, pilsoniskā izglītība, cieņa pret dažādību un iecietība, iekļaujoša sabiedrība. Globālās izglītības vadlīnijas atspoguļo UNESCO saturiskās prioritātes.

Latvijā UNESCO darbību koordinē **UNESCO LNK**, kas nodrošina Latvijas iesaisti globālās kustības “Izglītība visiem” un globālās rīcības programmas “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” īstenošanā, lai veicinātu kvalitatīvu, iekļaujošu

14 Preparing our youth for an inclusive and sustainable world. The OECD PISA global competence framework.
↗ <https://www.oecd.org/education/Global-competency-for-an-inclusive-world.pdf>

Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāte vairākus gadus organizē “Jauno profesionāļu skolu”, kuras ietvaros studenti no Ukrainas apgūst gan teorētiskās zināšanas par valsts pārvaldi, gan iegūst praktisku pieredzi, dodoties mācību vizītēs un piedaloties diskusijās ar dažādu jomu profesionāļiem. Uzzini vairāk ↗ [šeit](#). Foto: LAPAS arhīvs

un pieejamu izglītību Latvijā. Skolām tiek piedāvāts pievienoties UNESCO Asociēto skolu projekta sadarbības tīklam. UNESCO LNK ir izveidojis arī ↗ informatīvu video materiālu par savām globālās izglītības iniciatīvām.

Globālā izglītība ir viena no **Eiropas Padomes Ziemeļu-Dienvidu centra** prioritātēm, kas tiek īstenota, lai stiprinātu sadarbību un solidaritāti starp Ziemeļiem un Dienvidiem un uzlabotu pasaules iedzīvotāju izglītību un informētību par neatkarību. Šīs Vadlīnijas lielā mērā balstās globālās izglītības izpratnē, kas ir aprakstīta EP Ziemeļu-Dienvidu centra izdevumā par globālās izglītības vadlīnijām.¹⁵

Globālās izglītības vadlīnijas ir izstrādātas, arī ievērojot **ES attīstības sadarbības politikas ietvaru**. Latvijas attīstības sadarbības politikas mērķis ir sniegt ieguldījumu ANO Dienaskārtības 2030 īstenošanā, tāpēc globālā izglītība ir viena no Latvijas prioritārajām jomām divpusējās un daudzpusējās attīstības sadarbības ietvaros, kas ir saistīta ar IAM 4 “Kvalitatīva izglītība”. Tāpēc šīs Vadlīnijas ir saskaņā ar Latvijas attīstības sadarbības politikas mērķi – sniegt ieguldījumu Dienaskārtības 2030 ieviešanā attīstības valstīs, jo īpaši Latvijas prioritārajās partnervalstīs, veicinot ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanu, tiesiskumu un labu pārvaldību.

15 Global education guidelines: Concepts and methodologies on global education for educators and policy makers (2019)
↗ <https://rm.coe.int/prems-089719-global-education-guide-a4/1680973101>

Globālā izglītība ir iekļauta **ĀM “Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam”** dokumentā definētajā 5. rīcības virzienā “veicināt sabiedrības izpratni par ilgtspējīgu attīstību un attīstības sadarbību, līdzdalību un atbalstu politikas īstenošanai”, kura uzdevumi ir:

- 1) stiprināt sabiedrības izpratni par ilgtspējīgu attīstību un globālajiem mērķiem, un Latvijas lomu globālu izaicinājumu risināšanā,
- 2) integrēt ilgtspējīgas attīstības un globālās izglītības aspektus izglītībā visās vecuma grupās,
- 3) nodrošināt aktuālu un lietotājam draudzīgu datu un informācijas pieejamību par Latvijas attīstības sadarbības politiku, aktivitātēm, rezultātiem un īstenošanu.

Līdz ar to Vadlīnijas papildina Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam un bagātina vairāk nekā 15 gadus veidotās Latvijas attīstības sadarbības politikas īstenošanu, identificējot sabiedrības izpratnes veicināšanas prioritātes un uzdevumus formālajā, neformālajā un ikdienas izglītībā.

Globālās izglītības vadlīnijas ir noteiktas, balstoties uz Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam (turpmāk – NAP2027) un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam “Latvija 2030” (turpmāk – Latvija 2030) iekļauto valsts attīstības redzējumu un prioritātēm.

Rīgas Juridiskā augstskola īsteno vairākus attīstības sadarbības projektus, iepazīstinot studentus ar dažādām tēmām, tostarp korupcijas novēršanu, labu pārvaldību, Eiropas tiesībām un ekonomiku. Kopš pirmās sesijas 2014. gada rudenī padziļināto programmu absolvējuši 205 dalībnieki no 16 valstīm. Uzzini vairāk [↗ šeit](#).
Foto: LAPAS arhīvs

Biedrības “Preiļi Izglītotai Latvijai” aktivisti pašu spēkiem ir izveidojuši skolu un uzskata, ka kvalitatīva izglītība ir nepieciešama 24 stundas, 7 dienas nedēļā un ka izglītība sistēmai ir jāpieiet holistiski, domājot par bērnu kā svarīgāko un mainot ierasto struktūru, kā arī izceļot prasmi “kā pielietot zināšanas”. Uzzini vairāk [↗ šeit](#).
Foto: LAPAS arhīvs

Tieša saikne globālās izglītības jomai ir ar **NAP2027** iezīmētajām Latvijas attīstības nākotnes tendencēm un sasniedzamajiem attīstības mērķiem, un īpaši ar prioritātēm “Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei”, “Vienota, droša un atvērta sabiedrība” un tajās iekļautajiem mērķiem un rīcības virzieniem, kas ir savstarpēji papildinoši un vērsti uz mūsdienīgas, kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības attīstību.

Latvija 2030 Latvijas ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai paredz tādas prioritāros ilgtermiņa rīcības virzienus kā kvalitatīvas izglītības un bērnu aprūpes pieejamība, izglītības pieejamības nodrošināšana un pārmaiņu veikšana izglītības procesa organizācijā, skolu kā sociālo tīklojumu centru veidošana, skolotāja profesijas lomas maiņa un izglītības procesa sasaiste ar profesionālo un sociālo vidi, plašāku tehnoloģiju izmantošana visos izglītības līmeņos, kā arī izglītošanos visa mūža garumā. Globālās izglītības vadlīnijās ir ņemti vērā šajos rīcības virzienos ietvertie uzstādījumi izglītības sistēmas attīstībai un izglītības pieejamības, kvalitātes un tehnoloģisko risinājumu nodrošināšanai.

Globālās izglītības vadlīnijas nav pretrunā ar Izglītības likumu, Vispārējās izglītības likumu, Profesionālās izglītības likumu un Augstskolu likumu. Turklāt, Valdīnijas ir balstītas IZM un VISC īstenojamā projekta Skola2030 attīstības vīzijās un dokumentos.

Skola2030 izstrādātajā saturā globālā izglītība izpaužas pilsoniskās līdzdalības caurviju prasmju veidolā. Attīstot pilsoniskās līdzdalības caurviju prasmes, skolēns veido aktīvu dzīves pozīciju un nostiprina savu pārliecību par katra indivīda iespējām ietekmēt un izmainīt vidi un situāciju, kurā atrodas, sabiedrības un vides ilgtspēju saista ar indivīda ikdienas rīcību, saskata to gan lokālā, gan globālā mērogā, empātiski izzina daudzveidīgus uzskatus, rīkojas solidāri un atbildīgi, sarunu ceļā meklē un kopā ar citiem īsteno risinājumus pretrunīgām situācijām.

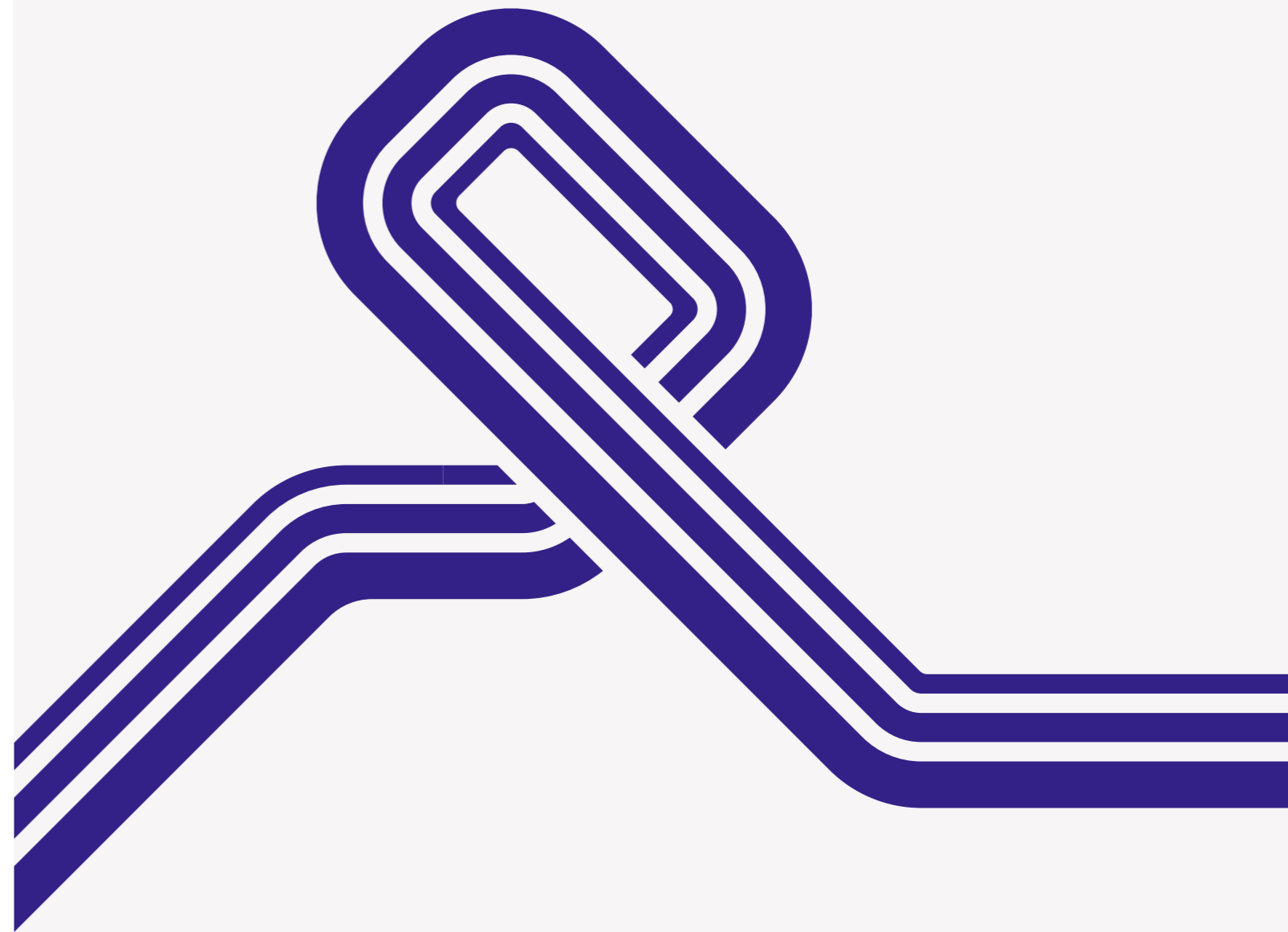
Vadlīnijas ir saistītas arī ar sabiedriskajai apspriešanai nodoto attīstības plānošanas dokumentu projektu **“Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam “Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai”¹⁶”**. Šajā dokumentā ir atzīmēts, ka:

“Nākotnes sabiedrības kontekstu un 21. gadsimta izglītības telpu raksturo globalizācijas un tehnoloģiju attīstības rosinātās pārmaiņas, kā arī ar nākotni saistīta arvien pieaugoša nepastāvība un sarežģītība. Ņemot vērā izglītības būtisko lomu indivīda un sabiedrības attīstībā, kā arī straujos pārmaiņu procesus vietējā un globālā mērogā, arī gaidās attiecībā uz izglītības darbinieku sniegumu arvien pieaug. Papildus **jāņem vērā izglītības būtiskā loma demokrātijas, pilsoniskas sabiedrības, kultūras un ar planētas ilgtspēju saistītās norisēs**, līdz ar to nākotnei nozīmīga ir arī sociālu prasmju attīstība – cieņpilna komunikācija un sadarbība, pilsoniskā līdzdalība, empātija, atvērtība pret dažādiem viedokļiem un kultūrām, konfliktu risināšana, elastība un spēja mainīties. Papildus konkrētu profesiju veikšanai nepieciešamajam prasmju komplektam, mūsdienīgs un kvalitatīvs izglītības piedāvājums nodrošina 21. gadsimta jeb caurviju prasmju attīstību – kritiskā domāšana un problēmrisināšana, jaunrade un uzņēmējspēja, pašvadīta mācīšanās, sadarbība, pilsoniskā līdzdalība, digitālā pratība (Skola2030).”

Līdz ar to, globālā izglītība ir būtiski saistīta ar nākotnes redzējumu par Latvijas izglītību un tajā identificētajiem būtiskākajiem risināmajiem jautājumiem.

16 Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam “Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai” ↘ <https://www.izm.gov.lv/lv/izglitiba-attistiba-pamatnostadnes-2021-2027gadam>

4. Globālās izglītības koncepts

Globālās izglītības izpratni veido tās definīcija un ieviešana caur globālo kompetenču pieeju, attīstot atsevišķas izglītības jomas izpratni uz caurviju pieeju.

4.1. Globālās izglītības definīcijas

Globālā izglītība ir interaktīvs mācīšanās process, kas, balstoties uz solidaritātes, vienlīdzības, iekļaušanas un sadarbības principiem, veido sabiedrības izpratni par attīstības procesiem pasaulē un veicina indivīdu un organizāciju līdzdalību aktuālu vietējo un globālo jautājumu risināšanā.

Globālā izglītība sniedz izpratni par situāciju pasaulē un mudina to veidot taisnīgu un atbildīgu.

Globālā izglītība gan kā koncepts, gan prakse ir daudzdimensionāla. Tā ir veidojusies rokrokā ar attīstības sadarbības jomu, kas apzīmē palīdzības sniegšanu mazāk attīstītām valstīm, lai veicinātu šo valstu un to sabiedrības ilgtermiņa sociālo un ekonomisko attīstību.¹⁷ Globālā izglītība ir mainījusies laikam līdzīgi un pielāgojusies dažādām attīstības sadarbības jomas prioritātēm. Dažādos laika posmos var saskatīt septiņas globālās izglītības vēsturiskās perspektīvas:

¹⁷ Atbilstoši Starptautiskās palīdzības likumam (2008). Vienlaikus Latvija praksē izmanto starptautisko organizāciju, jo īpaši OECD definīciju kopumu. Attīstības sadarbības loma ir veicināt attīstības valstu iespējas iesaistīties pasaules ekonomikā un stiprināt šo valstu cilvēku spēju izkļūt no nabadzības un pilnvērtīgi iesaistīties sabiedrībā. Istenojot attīstības sadarbību, ir jāveicina ilgtspējīga attīstība visās tās trīs dimensijās – sociālajā, ekonomiskajā un vides. Attīstības sadarbības plānotā ietekme ir fizisks, institucionāls, sociāls, vides vai cita veida pozitīvs piensums partnervalsts sabiedrībai, kopienai, vai cilvēku grupai caur vienu vai vairākiem attīstības sadarbības instrumentiem. Attīstības sadarbības instrumenti stiprina valsts vai teritorijas spēju ilgtspējīgi, efektīvi un ražīgi izmantot savu cilvēku, finanšu un dabas resursu kapitālu.

Globālās izglītības izpratni un praksi var pielīdzināt vairākām citām izglītības pieejām, kuru saturs ir starpdisciplinārs, mācību metodes un paņēmieni – uz sadarbību un pilsonisko līdzdalību balstīti, un problēmu risināšanas mērķi – globāli. Izglītības pieejas, kuras lielā mērā ir salīdzināmas un pat pārklājas ar globālo izglītību, ir:

- izglītība ilgtspējīgai attīstībai (angļu val. – *education for sustainable development*; krievu val. – *образование для долгоустойчивого развития*);
- starpkultūru izglītība (angļu val. – *intercultural education*; krievu val. – *межкультурное образование*);
- iekļaujošā izglītība (angļu val. – *inclusive education*; krievu val. – *инклюзивное образование*);
- cilvēktiesību izglītība (angļu val. – *human rights education*, krievu val. – *образование в области прав человека*);
- izglītība mieram un taisnīgumam (angļu val. – *education for peace and justice*; krievu val. – *образование в области мира и справедливости*);
- izglītība pārmaiņām jeb pārveidojošā izglītība (angļu val. – *education for transition or transformative education*; krievu val. – *образование для перемен или трансформативное образование*);

- vides izglītība (angļu val. – *environmental education*; krievu val. – *образование среды*);
- klimata pārmaiņu izglītība (angļu val. – *climate change education*; krievu val. – *образование в области изменения климата*);
- patērētājiizglītība (angļu val. – *consumerism education*; krievu val. – *потребительское образование*);
- mediju izglītība (angļu val. – *media education*; krievu val. – *медиаобразование*) u.c.

Par šo izglītības pieeju pārklāšanos un globālās izglītības īstenošanu Latvijā salīdzinājumā ar citu Eiropas valstu pieredzi var iepazīties **dažādu starptautisko pētījumu publikācijās:**

- *Global Citizenship Education in Europe. A Comparative Study on Education Policies across 10 EU*¹⁸,
- *The State of Global Education in Europe*¹⁹,
- *Global Education in Europe – Concepts, Definitions and Aims in the Context of the SDGs and the New European Consensus on Development*²⁰,
- UNESCO izdevumos *Global Citizenship Education Preparing learners for the challenges of the 21st century*²¹,
- *The ABCs of global citizenship education*²²,
- *Global citizenship education: taking it local*²³,
- UNESCO LNK tulkotajā publikācijā *Globālā pilsoniskuma izglītība: Tēmas un mācību mērķi*²⁴,
- Eiropas Padomes Ziemeļu – Dienvidu centra un Globālās izglītības tīklojuma izdevumā *Global education guidelines: Concepts and methodologies on global education for educators and policy makers*²⁵.

- 18 Global Citizenship Education in Europe. A Comparative Study on Education Policies across 10 EU (2016). ↘ <https://www.gcedclearinghouse.org/resources/global-citizenship-education-europe-comparative-study-education-policies-across-10-eu?language=en>
- 19 The State of Global Education in Europe (2018). ↘ <https://www.gene.eu/wp-content/uploads/State-of-Global-Education-2018.pdf>
- 20 Global Education in Europe – Concepts, Definitions and Aims in the Context of the SDGs and the New European Consensus on Development (2019). ↘ <https://www.gene.eu/wp-content/uploads/GENE-policy-briefing-Concepts-Definitions-for-web.pdf>
- 21 Global Citizenship Education Preparing learners for the challenges of the 21st century (2014). ↘ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265456?locale=en>
- 22 The ABCs of global citizenship education (2017). ↘ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000248232?locale=en>
- 23 Global citizenship education: taking it local (2018). ↘ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265456?locale=en>
- 24 Globālā pilsoniskuma izglītība: Tēmas un mācību mērķi (2015). ↘ <https://drive.google.com/file/d/1Rb6e84UmAT9KCROjDxlcft7z-V3HQ8zE/view>
- 25 Global education guidelines: Concepts and methodologies on global education for educators and policy makers (2019) ↘ <https://rm.coe.int/prems-089719-global-education-guide-a4/1680973101>

Ši globālajai izglītībai radniecisko pieeju dažādība norāda, ka globālā izglītība nav tikai par globāliem tematiem, pasaules problēmām un to risināšanu, bet arī **par kopīgas nākotnes veidošanu ar labākiem dzīves apstākļiem visiem**. Tas attiecas gan uz formālo un neformālo globālo izglītību, gan uz sabiedrības informēšanu un izpratnes veicināšanu par globāliem problēm-jautājumiem un to saikni ar katra cilvēka ikdienu. Līdz ar to **globālā izglītība ir pedagoģiska pieeja, kas balstās uz globālu skatījumu par pasaules problēmām un to risināšanu, un izmanto glokalizācijas metodoloģiju**²⁶ globālu problēm-jautājumu sasaistei ar ikdienas dzīvi vietējā kopienā un ikdienas dzīves lēmumu un rīcības sasaistei ar globāliem problēm-jautājumiem un globālo attīstību.

4.2. Globālās kompetences - stratēģiskā pieeja globālās izglītības īstenošanā

Globālā izglītība ir pieeja, kas nodrošina izpratnes, rīcības un pilsoniskās pozīcijas pilnveidi, un veicina līdzdalību vietējo un globālo problēm-jautājumu risināšanā un cerīgas nākotnes veidošanā.

Globālās izglītības pieeja ir būtiska formālajā izglītībā – visās izglītības pakāpēs un izglītības veidos, neformālajā un ikdienas jeb informālajā izglītībā.

Globālā kompetence ir globālās izglītības sasniedzamo rezultātu kopums. Globālās kompetences pamatu veido ar globālo jeb pasaules kontekstu saistīta izpratne, rīcība un pilsoniskā pozīcija.

Cilvēkstāsti iedvesmo turpināt un iesākt jaunus darbus. Zanda Lukašēvica-Kalniņa LAPAS teltī sarunu festivālā LAMPA (2015) dalās ar savu personīgo perspektīvu, atklājot, kā ir ikdienā veidot un būt klāt nozīmīgiem valstiskiem un globāliem procesiem. Attēlā redzama arī daļa no kampaņas „Beidz spēlēt pārtikas cirku” ietvarā demonstrētās ceļojošās izstādes „Pārtikas neredzamā puse” 30 lielformāta “National Geographic” fotogrāfu bildēm, kurās attēlota pārtikas produktu attīstība dažādās attīstības valstīs.
Foto: LAPAS arhīvs

²⁶ Belousa, I., Pastore, A. (2015). ↘ https://lapas.lv/resources/metodikas-un-rokasgramatas/60_glokalizācijas_metodologija/assets/LV/GLokalizācijasMetodologija_2015.pdf. Rīga: LAPAS.

1 Izpratne

- par sociālo, vides un ekonomikas procesu un problēmu kopsakarībām un to ilgspēju,
- par sociālo, vides un ekonomikas procesu un problēmu saikni ar ikdienu, vietējo kopienu, valsti, Eiropu un pasauli kopumā,
- par ikdienas lēmumu un rīcības ietekmi uz attīstību vietējā kopienā, valstī, Eiropā un pasaulē.

2 Rīcība, ko raksturo prasmes:

- mijiedarboties ar dažādu kultūru pārstāvjiem,
- līdzdarboties vietējās kopienas, valsts, Eiropas un globālās sabiedrības ilgtspējīgas attīstības veidošanā.

3 Pilsoniskā pozīcija, ko raksturo vērtības:

- atbildība savas un nākamo paaudžu priekšā,
- cieņa pret pasaules uzskatu, vērtību un viedokļu daudzveidību,
- godīgums pret sevi un citiem,
- piederība globālai kopienai,
- rūpes par sevi, citiem un vidi,
- sociālais, vides un klimata taisnīgums,
- solidaritāte ilgtspējīgu pārmaiņu ieviešanā.

Šīs trīs pamatiezīmes ir savstarpēji saistītas un papildina viena otru. **Globālo kompetenci visveiksmīgāk var pilnveidot, iesaistoties vai līdzdarbojoties** uz iekļaušanu, sadarbību, solidaritāti un līdztiesību balstītos procesos. Globālā kompetence ir būtiska problēmu pārvarēšanā, iemeslu novēršanā un cerīgākas nākotnes veidošanā.

Globālā kompetence raksturo lietpratību un caurvij gan profesionālo darbību, gan ikdienas dzīvi. Globālā kompetence nosaka rīcību ar globālo jeb pasaules kontekstu saistītās situācijās un palīdz to izprast. Tāpēc globālā kompetence ir būtiska, lai dzīvotu cieņpilnu dzīvi nenoteiktības, izaicinājumu un pārmaiņu laikā.

Globālā kompetence praktiski izpaužas kā globāla pilsoņa rīcība jeb **globālā pilsonība**, ko var raksturot kā aktīvu līdzdalību vietējā kopienā un piederību plašākai – globālai jeb pasaules kopienai. Globālās pilsonības izpausmes daudzveidību definē **ANO IAM**. Globālā pilsonība globālās izglītības sasniedzamais rezultāts.

Biedrība "Zero Waste Latvija" vairākus gadus piedalās starptautiskajā atkritumu zīmolu auditā, aicinot ikvienu iesaistīties audita veikšanā, pievērst uzmanību atkritumu tipiem un to ražotājiem. Iegūtie dati tiek izmantoti vispasaules piesārņojuma zīmolu audita veidošanā, kurā apkopo informāciju no vairāk nekā 55 valstīm. Uzzini vairāk [↗ šeit](#).

Foto: Zero Waste Latvija

Centrs "Marta" vērsas pie sadzīves vardarbības upuriem, sievietēm un sniedz psiholoģisko, higiēnisko un juridisko palīdzību. Tās darbiniece Madara Mazjāne strādā ar jauniešiem, lai palīdzētu tiem nošķirt veselīgas un neveselīgas attiecības, lai ne tikai šo jauniešu dzīves, bet arī pasaule kopumā būtu jutīgāka un labāk izglītota pa šādiem jautājumiem. Uzzini vairāk [↗ šeit](#).

Foto: LAPAS arhīvs

Biedrība "Smiltenei un Latvijai" ir vieta, kur satiekas lokālais ar starptautisko. Lejas Varicēnos esošajā saimniecībā aicina mācīties alternatīvus veidus kā būt pašpietiekamiem un dzīvot laukos, neaizmirstot par globālo pasauli. Te tiek rīkotas darbnīcas, mācības, apgūstot dažādas prasmes, piemēram, kas ir permakultūra, kā izveidot saules kolektoru un vēja turbīnas utt. Uzzini vairāk ↗ [šeit](#).

Foto: LAPAS arhīvs

Globālā kompetence ir aprakstīta vairāku **starptautisku organizāciju publikācijās**. Trīs nozīmīgākās:

- ANO Eiropas Ekonomikas komisija (UNECE) kompetenču apraksts IIA jomā *Learning for the future: Competences in Education for Sustainable Development*²⁷,
- UNESCO globālo pamatkompetenču apraksts *Education for sustainable development goals. Learning objectives*²⁸,
- Eiropas Padomes Ziemeļu-Dienvidu centra un Globālās izglītības tīklojuma globālās kompetences apraksts *Global education guidelines: Concepts and methodologies on global education for educators and policy makers*²⁹, kurā kompetences izpratne ir balstīta uz Eiropas Padomes Demokrātiskās kultūras kompetenču ietvaru *Reference Framework of Competences for Democratic Culture*³⁰ (RFCDC).

Lai arī šajos avotos izpratne par globālajām kompetencēm nedaudz atšķiras, to vienojošais vadmotīvs ir **prasmes veiksmīgai dzīvei strauji mainīgā, sarežģītā globālā pasaulē**.

Globālā izglītība ne tikai veido sabiedrības izpratni, bet arī mazina sabiedrības psiholoģisko, sociālo un politisko neaizsargātību, palielina spēju reaģēt uz tūlītējiem izaicinājumiem un sistēmiskām problēmām, spēju atjaunoties un noturību nenoteiktību un krīžu laikā. Tāpēc globālajai izglītībai ir nozīmīga loma sabiedrības atveseļošanās virzības maiņā, kad prioritāra ir nevis atgriešanās pie ierastā, kas radīja problēmas, bet gan ilgtspējīgākās iniciatīvās balstīta atjaunošanās (angļu val. – *build back better*).

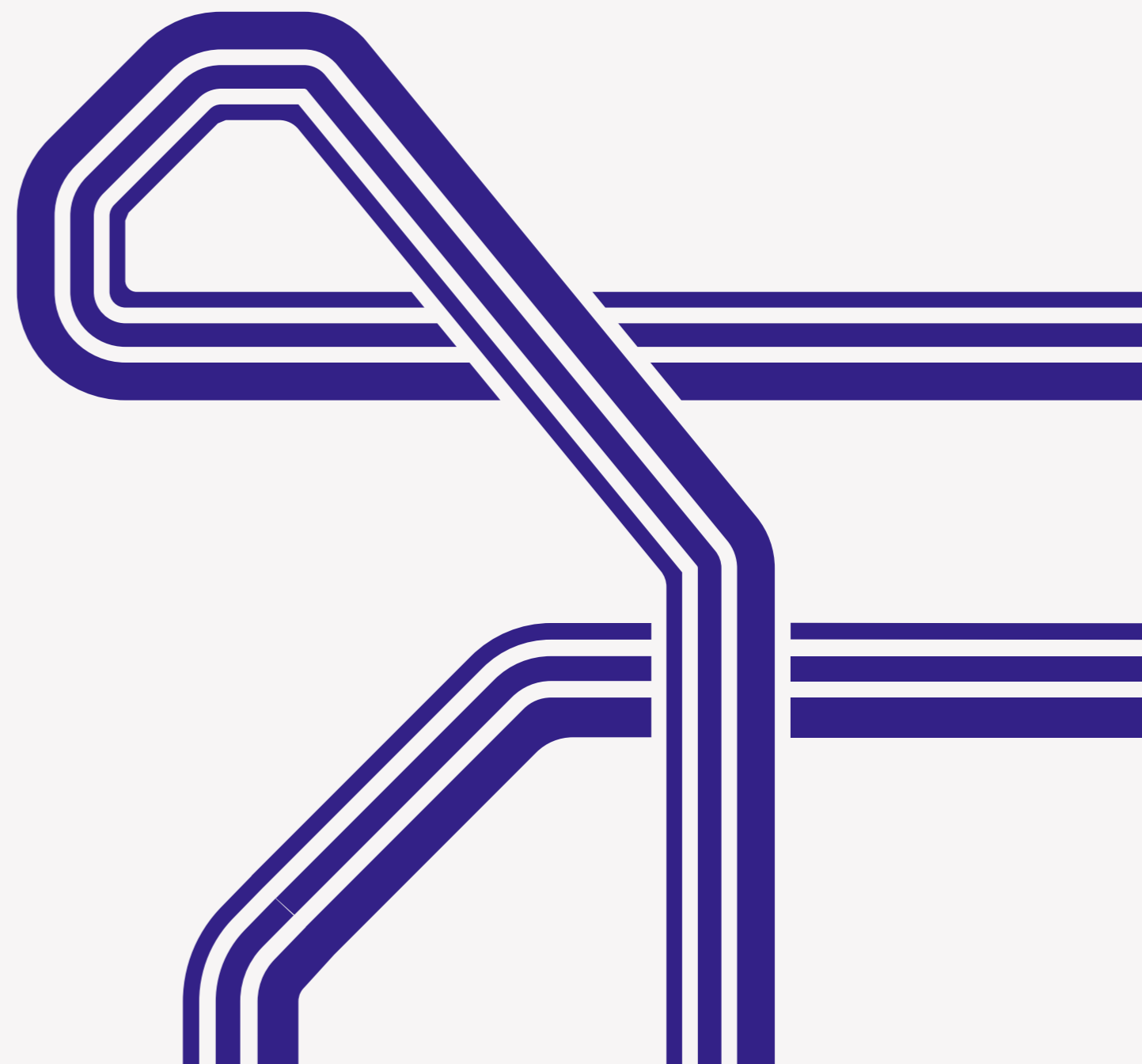
27 Learning for the future: Competences in Education for Sustainable Development (2010).
↗ https://unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Competences_Publication.pdf

28 Education for sustainable development goals. Learning objectives (2017).
↗ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>

29 Global education guidelines: Concepts and methodologies on global education for educators and policy makers (2019).
↗ <https://rm.coe.int/prems-089719-global-education-guide-a4/1680973101>

30 Reference Framework of Competences for Democratic Culture (RFCDC).
↗ <https://www.coe.int/en/web/reference-framework-of-competences-for-democratic-culture/>

5. Globālās izglītības kompetenču īstenošana

Globālās izglītības kompetences tiek īstenotas kopējā kompetenču izglītības ietvarā. Kā caurviju prasmes tās ir iespējams integrēt dažādos mācību priekšmetos un citās iniciatīvās, piemēram, skolēnu sociālajos projektos. Tāpat tās ir integrējamas neformālās izglītības procesos, lokalizējot globālos notikumus un norises.

5.1. Resursi globālo kompetenču piemērošanai

Resursi globālo kompetenču piemērošanai apkopoti LAPAS mājas lapas sadaļā, kas veltīta $\supset$ globālajai attīstībai un sadaļā $\supset$ “Resursi”, kas piedāvā vienuviet apkopotus elektroniski pieejamus pētījumus, metodikas, rokasgrāmatas un daudzveidīgus LAPAS kampaņu materiālus un izdevumus.

5.2. Pasākumi globālās izglītības kompetenču stiprināšanai

Izmantojot pieejamos resursus vai veidojot jaunus, ir iespējams īstenot dažādas aktivitātes globālo kompetenču stiprināšanai:

- bērnu un jauniešu sociālos projektus, izvēloties kādu lokālu problēmu un kontekstualizējot to valstiskā, Eiropas un globālā līmenī;
- specifiskus pasākumus IAM ieviešanai un popularizēšanai;

- līdzdarbojoties ikgadējās Globālās izglītības nedēļās – īstenojot lokālās aktivitātes;
- sadarbojoties ar organizācijām un institūcijām šajā jomā – augstskolām, privāto sektoru, pašvaldībām un citām.

Globālās izglītības pasākumiem vislabāk sekot līdzi $\supset$ LAPAS sociālajos tīklos un $\supset$ abonēt ikmēneša ziņu lapu, kā arī $\supset$ Ziemeļu-Dienvidu centra mājas lapai un sociālajiem tīkliem, kur tiek piedāvāti dažādi bezmaksas mācību kursi, metodiskie materiāli un citi resursi.

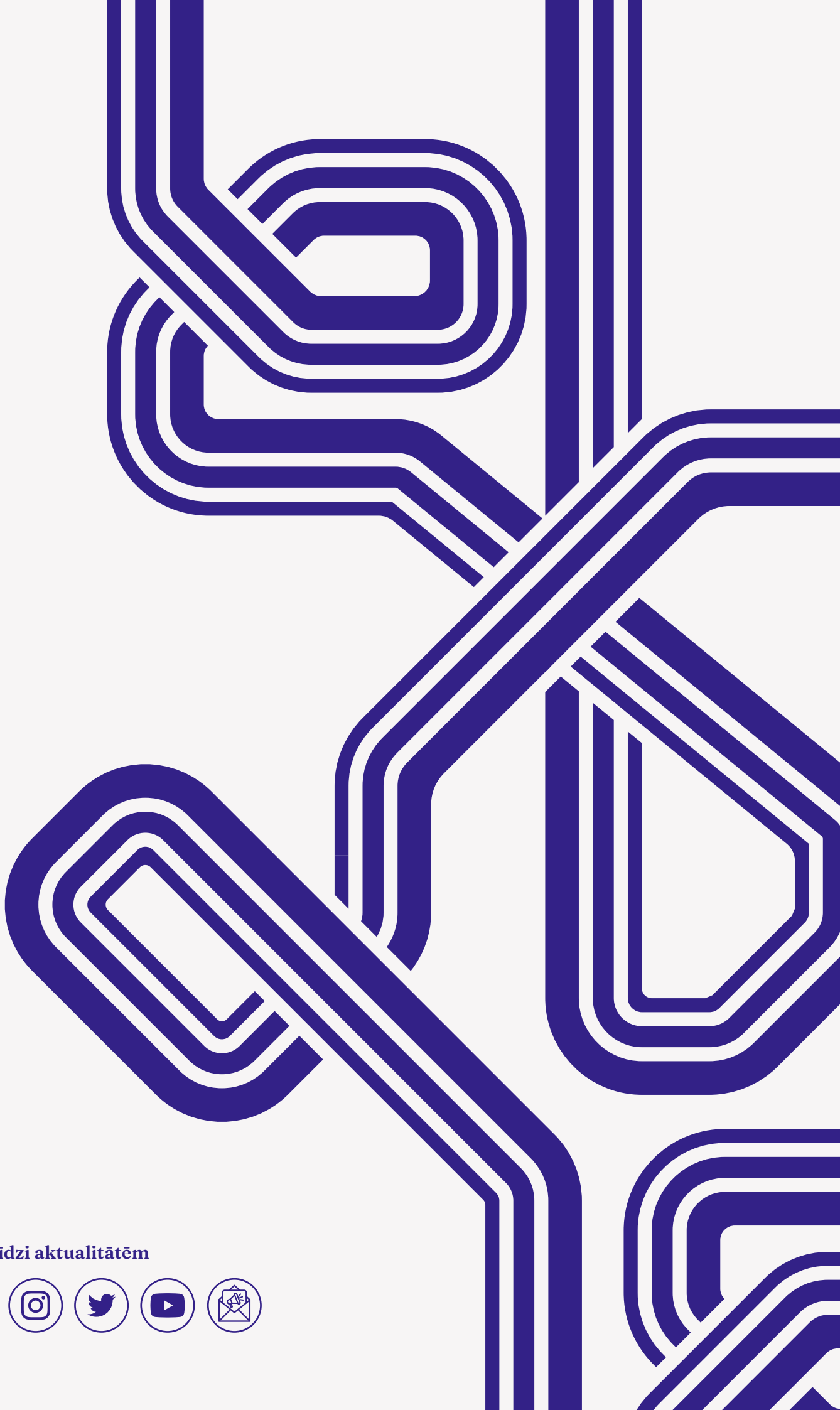
IAM ieviešanas koordinēšanai, sadarbību veidošanai ir izveidota Nacionālā starpnozaru koalīcija. Tajā var iesaistīties jebkurš interesents vai organizācija. Koalīcijas darbs notiek divos virzienos – politikas jomā un komunikācijas jomā. Vairāk par koalīciju $\supset$ šeit.

5.3. Politikas jomas attīstība

Pašreizējo situāciju globālās izglītības jomā Latvijā var vērtēt kā pieredzes, iniciatīvu, izstrādāto mācību resursu bagātu, ar vērā ņemamu sadarbību starp valsts, nevalstisko sektoru un privāto sektoru. Taču **globālās izglītības jomas tālākai attīstībai svarīgākā vajadzība ir turpināt politikas līmeni:**

- **stiprināt globālās izglītības partnerību**, nodrošinot informācijas un resursu apmaiņu starp dažādiem sektoriem;
- **nodrošināt plašāku dažādu ieinteresēto pušu līdzdalību** ar globālo izglītību saistītu lēmumu pieņemšanā;
- **organizēt kopīgus globālās izglītības pasākumus un kampaņas**, lai stiprinātu visu iesaistīto pušu līdzatbildību;
- **nodrošināt lielāku globālās izglītības labās prakses pieredzes integrēšanu skolotāju izglītībā;**
- **nodrošināt globālās izglītības pieredzes izvērtējumu** (angļu val. – *Peer Review of Global Education*) sadarbībā ar GENE;
- **nodrošināt lielāku atbalstu globālās izglītības aktivitātēm** sabiedrības izpratnes veicināšanai un globālās izglītības ekspertu jeb viedokļu lideru kapacitātes celšanai;
- **paaugstināt finanšu resursu** pieejamību globālo kompetenču ieviešanā.

Kopējo globālās izglītības politikas jomas uzraudzību īsteno LAPAS globālās izglītības darba grupa, kurā iesaistīties ir aicināti visi interesenti. Balstoties uz kapacitātes iespējām un pieejamiem resursiem, tiks īstenotas papildu aktivitātes dažādām mērķa grupām.

Seko lidzi aktualitātēm

